

Οι ενεργειακές δυνατότητες της Ελλάδας ως αναπτυξιακός παράγοντας

Νίκος Βέττας

Γενικός Διευθυντής, IOBE, και Καθηγητής, Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών

www.iobe.gr

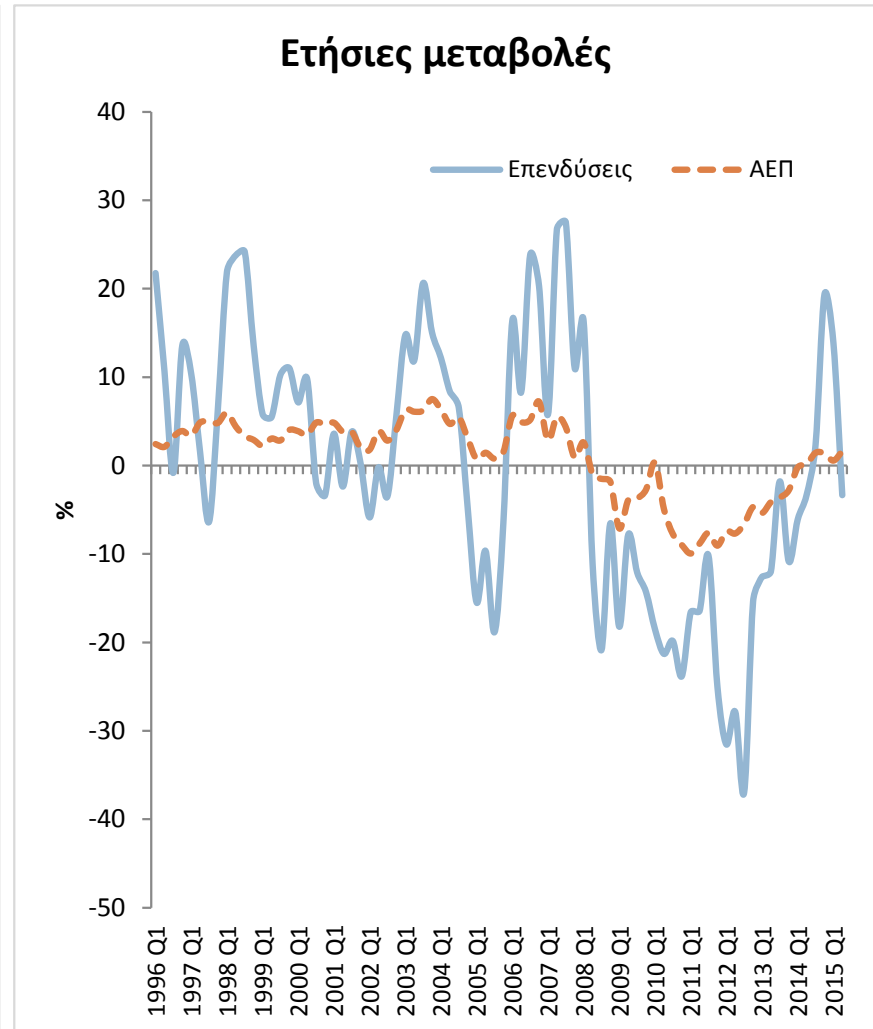
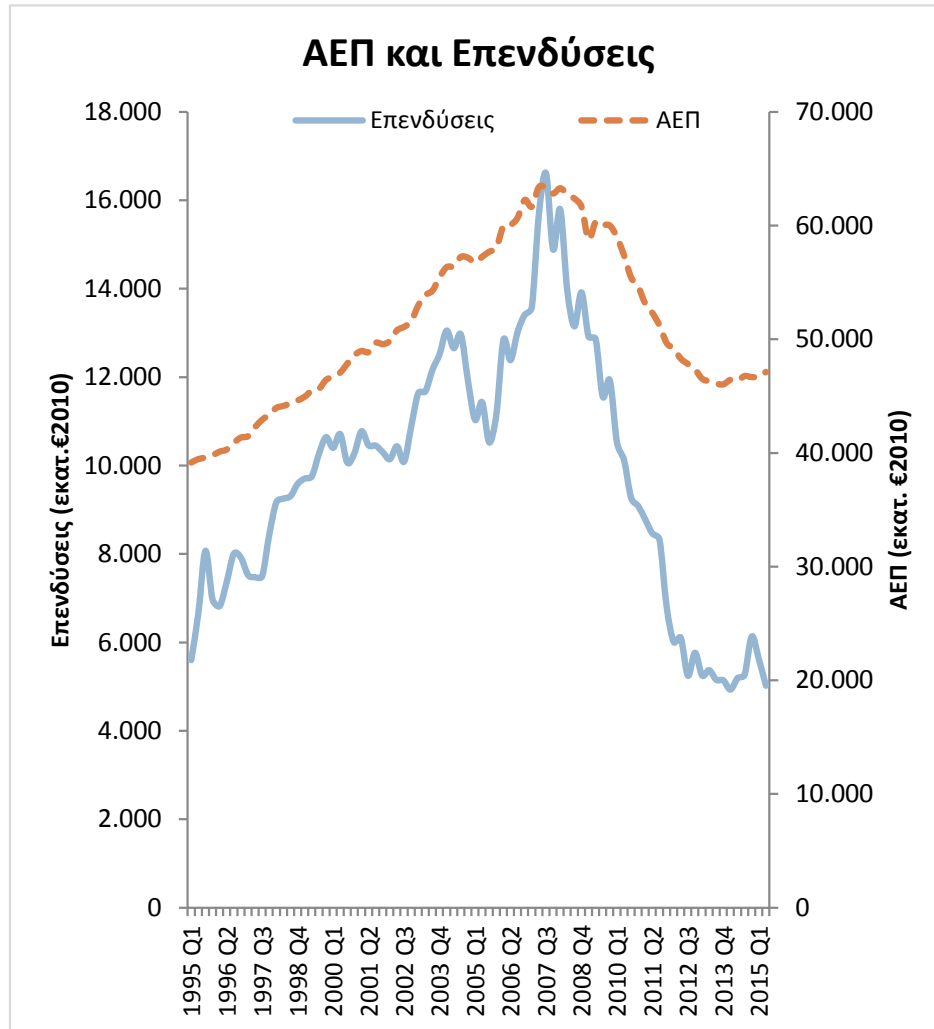
nvettas@aueb.gr, vettas@iobe.gr

1. Νέο αναπτυξιακό πρότυπο
2. Ενεργειακός τομέας και νέο αναπτυξιακό πρότυπο
3. Ενεργειακές δυνατότητες
4. Ενδεικτικές δράσεις

Βασικοί μακροοικονομικοί δείκτες της Ελλάδας

Δείκτης	2008	2012	2013	2014	2015*
ΑΕΠ (% μεταβολή)	-0,4	-6,6	-3,9	0,8	-2,0
Ποσοστό Ανεργίας	7,8	24,4	27,5	26,5	25,4
Πληθωρισμός (% μεταβολή Εθνικού ΔτΚ)	4,2	1,5	-0,9	-1,3	-1,5
Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών (% ΑΕΠ)	-14,9	-2,4	0,6	0,9	0,8
Ακαθάριστος Σχηματισμός Παγίου Κεφαλαίου (% μεταβολή)	-6,6	-28,7	-9,5	2,7	-12,0

Επενδύσεις και ΑΕΠ

Μερίδια συνιστωσών του ΑΕΠ και ένταση εμπορίου σε διάφορα κράτη μέλη της ΕΕ (2014)

(ως % του ΑΕΠ)	Ελλάδα	Ιρλανδία	Πορτογαλία	Ισπανία	ΕΕ-28
Επενδύσεις	11	17	16	21	20
Εξαγωγές	30	112	39	31	43
<i>εκ των οποίων εξαγωγές προϊόντων</i>	15	59	28	22	32
Κατανάλωση	91	60	85	76	77
Εμπορικό ισοζύγιο & ισοζύγιο υπηρεσιών	-2	24	0	4	3
Ένταση εμπορικών συναλλαγών ⁽¹⁾	63	200	78	58	84

Πηγή: Eurostat, Ιδία επεξεργασία στοιχείων.

⁽¹⁾ (Εξαγωγές+Εισαγωγές)/ΑΕΠ

Νέο αναπτυξιακό πρότυπο

Δομή και προσανατολισμός οικονομίας

- Μείωση συμμετοχής κατανάλωσης
- Αύξηση συμμετοχής επενδύσεων και εξαγωγών
- Παραγωγή προϊόντων υψηλής ποιότητα και προστιθέμενης αξίας
- Εξωστρεφής προσανατολισμός & διατηρήσιμη βελτίωση του εξωτερικού ισοζυγίου

Οικονομική πολιτική

- Δημοσιονομική πειθαρχία υπό συνθήκες ισχυρής ισοτιμίας και νομισματικής σταθερότητας
- Αποκατάσταση ρευστότητας, υλοποίηση επενδύσεων με νέους χρηματοδοτικούς πόρους, αποτελεσματική αξιοποίηση διαθέσιμων πόρων νέου ΕΣΠΑ και ΠΔΕ

Θεσμικό πλαίσιο και διαρθρωτικές αλλαγές

- Θεσμικό πλαίσιο ευνοϊκό για την ανάπτυξη
- Δημόσια διοίκηση με ρόλο επιτελικό
- Εξορθολογισμός συστήματος δικαιοσύνης
- Δραστική μείωση του βάρους της γραφειοκρατίας, της πολυνομίας και της αδιαφάνειας

Ανθρώπινο δυναμικό και Καινοτομία

- Σταθερός προσανατολισμός σε υψηλής ποιότητας εκπαίδευση και έρευνα
- Καλλιέργεια πλεονεκτημάτων σε κλάδους έντασης γνώσης
- Νέες ποιοτικές θέσεις εργασίας και αναστροφή της τάσης «διαρροής» ανθρώπινου κεφαλαίου

Ο ρόλος του ενεργειακού τομέα στην οικονομία

Προστιθέμενη
Αξία

Απασχόληση

Επενδύσεις

Εμπορικό
Ισοζύγιο

Ανταγωνιστικότητα
– Τιμές ενέργειας

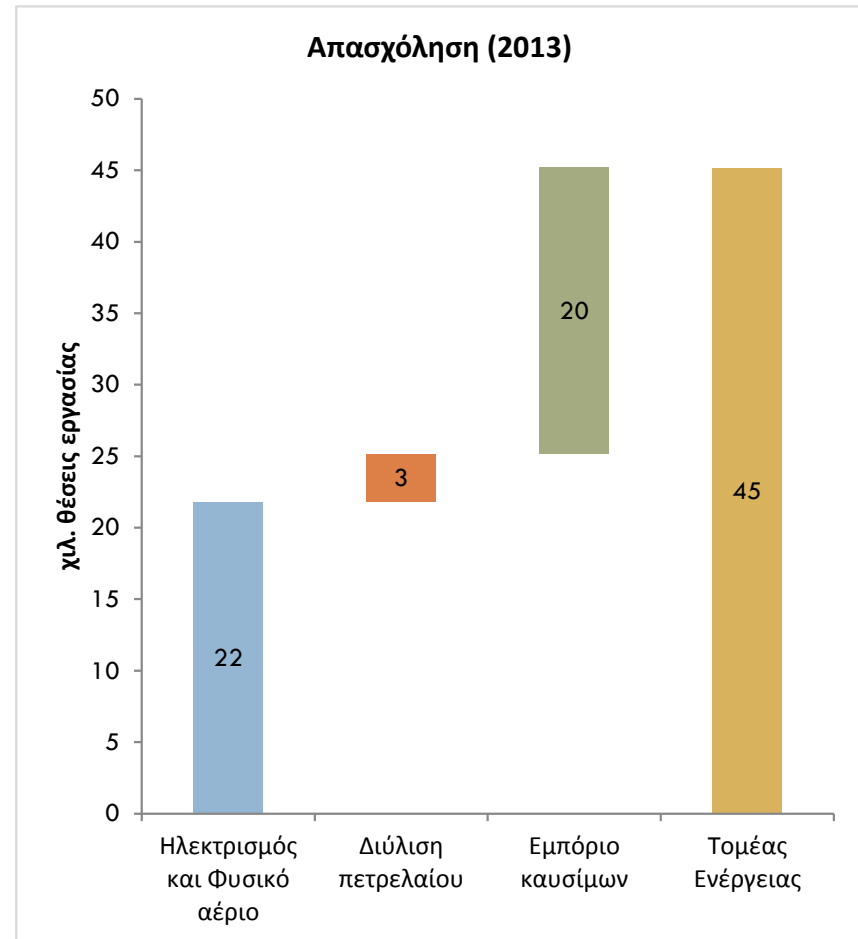
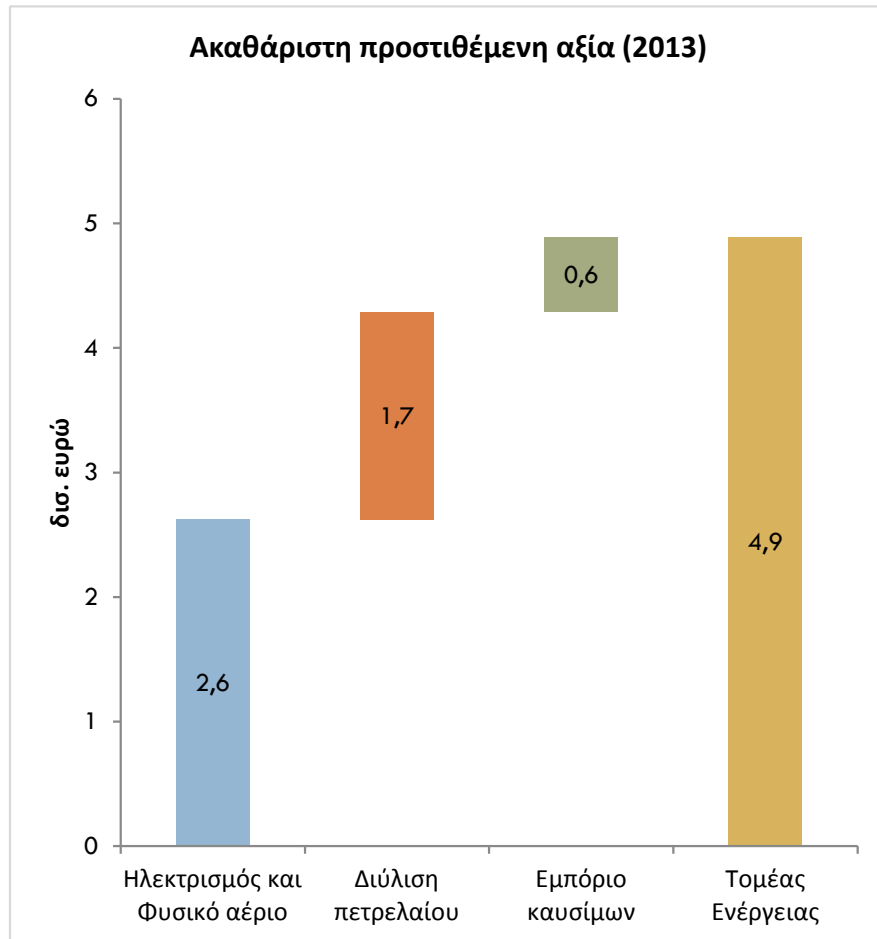

Ευημερία πολιτών

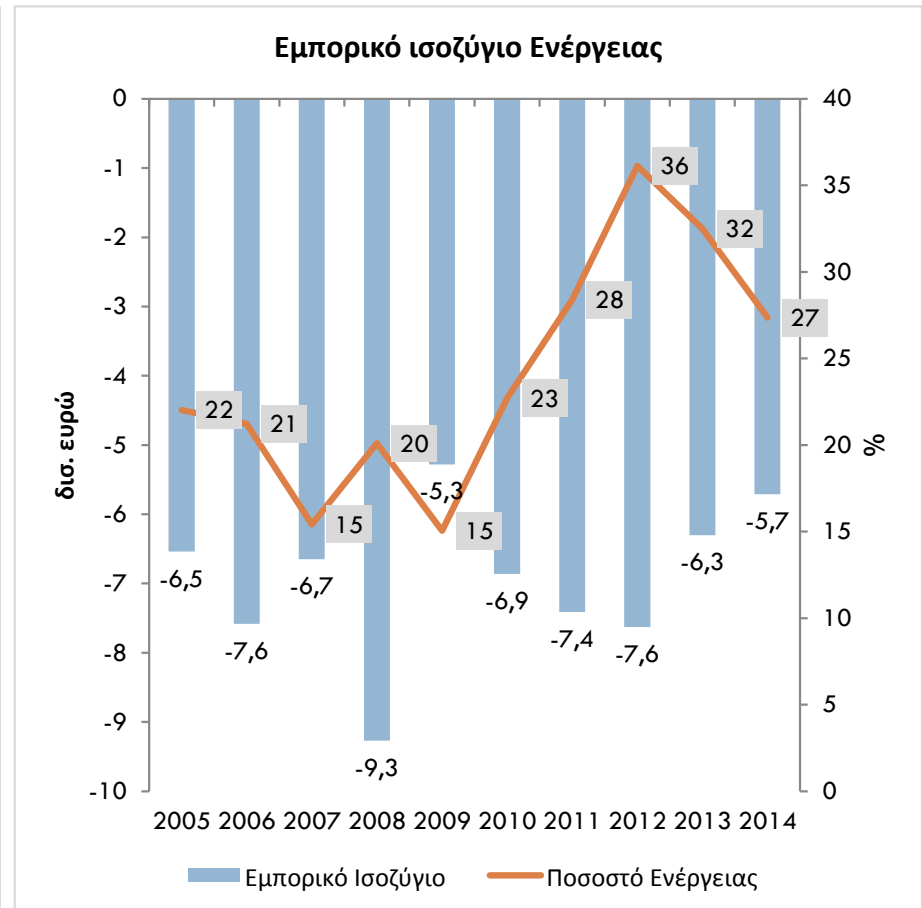
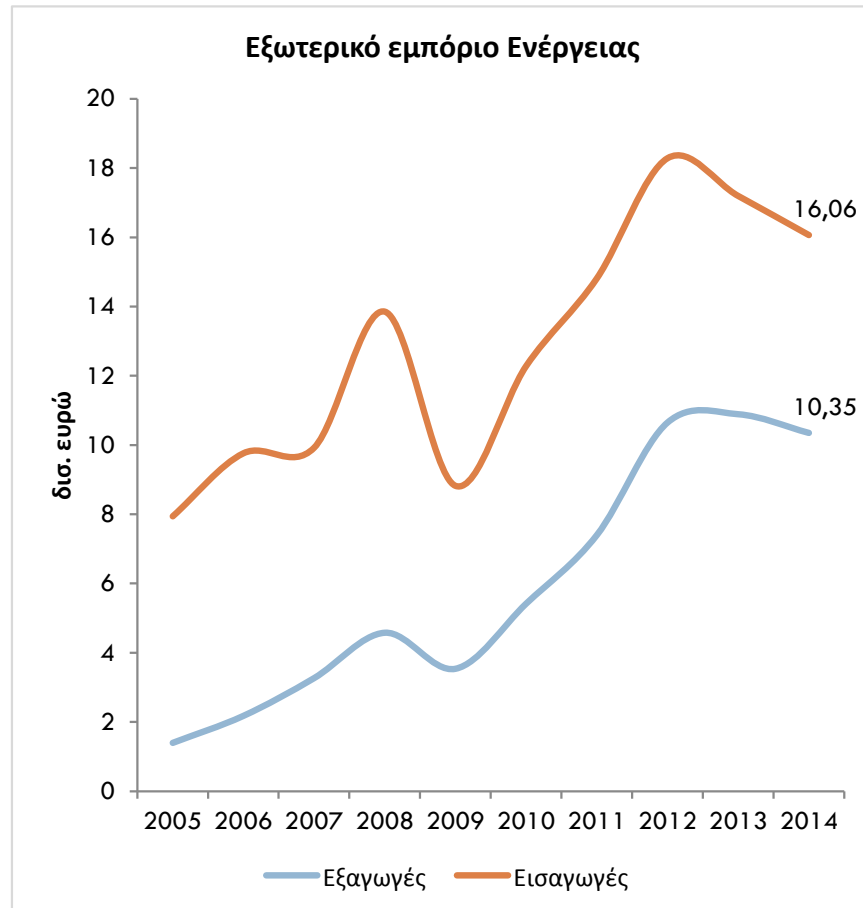
Περιβαλλοντική
βιωσιμότητα

Προστιθέμενη αξία και απασχόληση στον «πυρήνα» του ενεργειακού τομέα

Η προστιθέμενη αξία του ενεργειακού τομέα αντιστοιχεί στο 3% της συνολικής προστιθέμενης αξίας της ελληνικής οικονομίας και η απασχόληση στο 1,2%

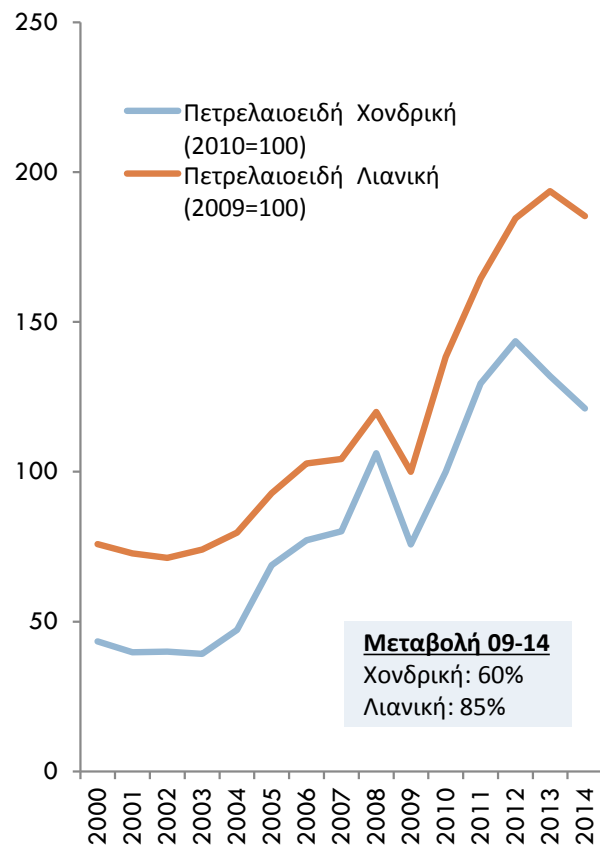
Εμπορικές ροές και εμπορικό ισοζύγιο Ενέργειας

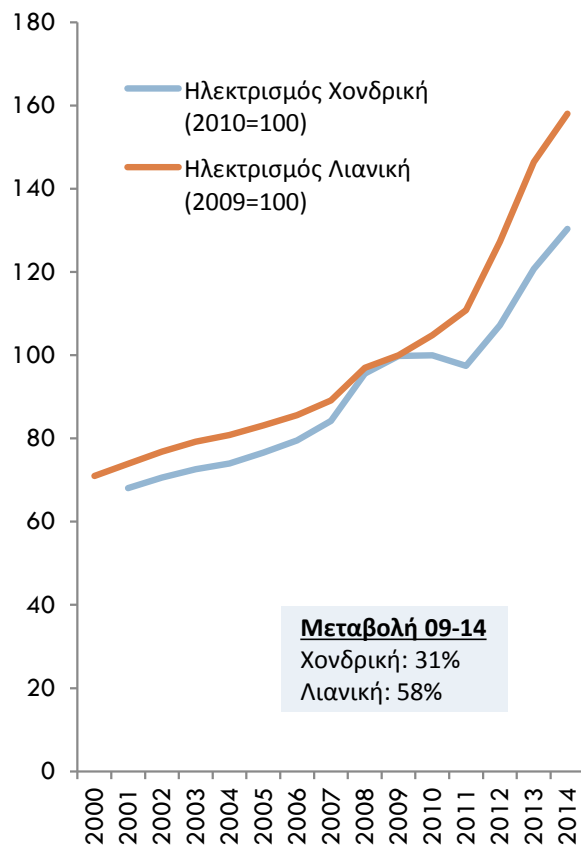
Το αργό πετρέλαιο και τα πετρελαιοειδή συγκεντρώνουν την πλειονότητα των εμπορικών ροών, ενώ το έλλειμμα στο εμπορικό ισοζύγιο ενέργειας συμβάλει κατά 27% στο συνολικό εμπορικό έλλειμμα της Ελλάδας

Τιμές Ενέργειας

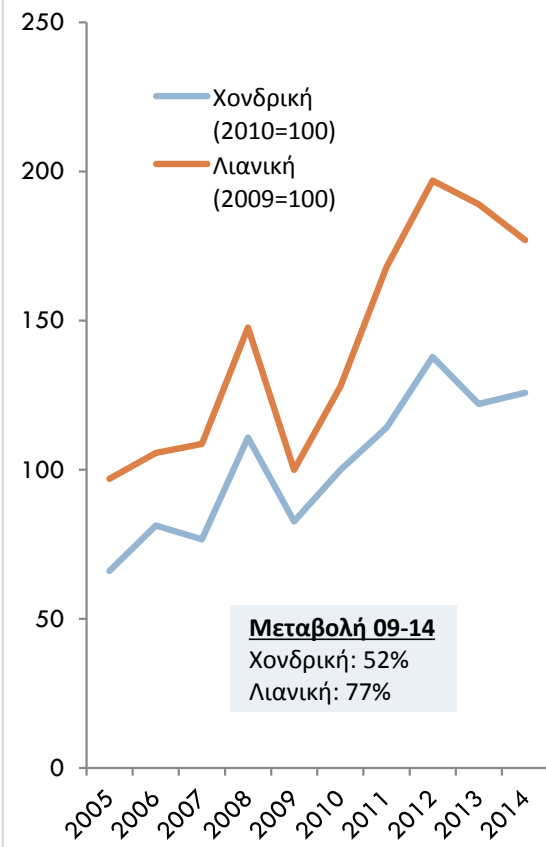
Πετρελαιοειδή

Ηλεκτρισμός

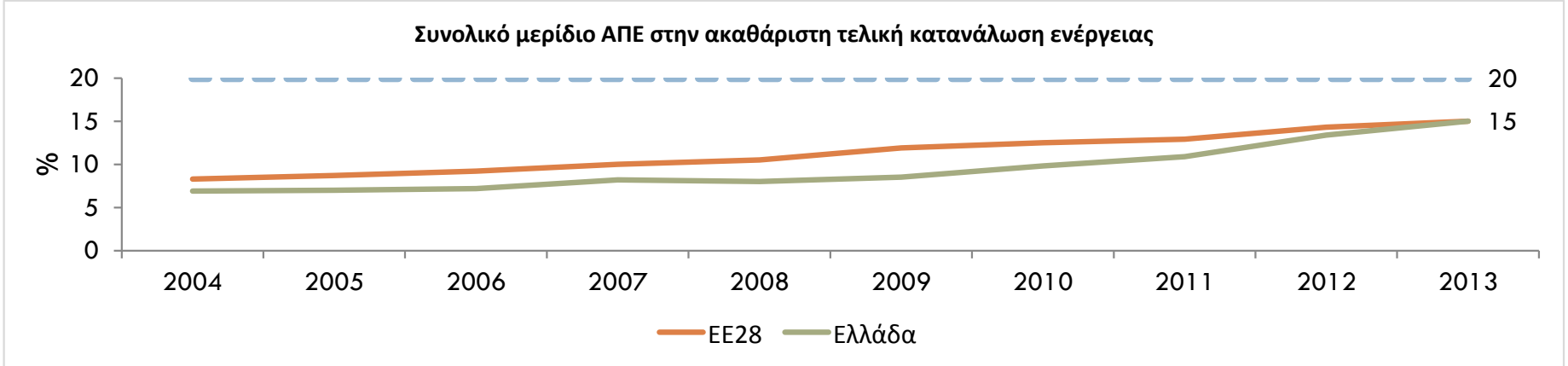
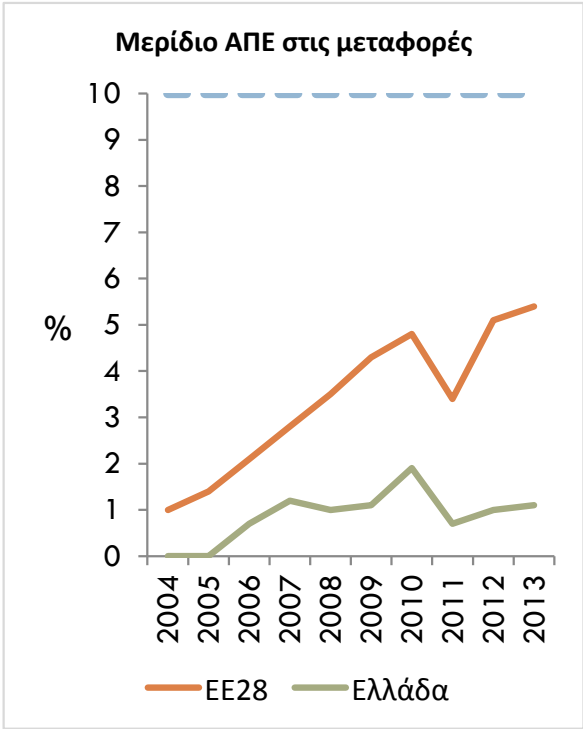
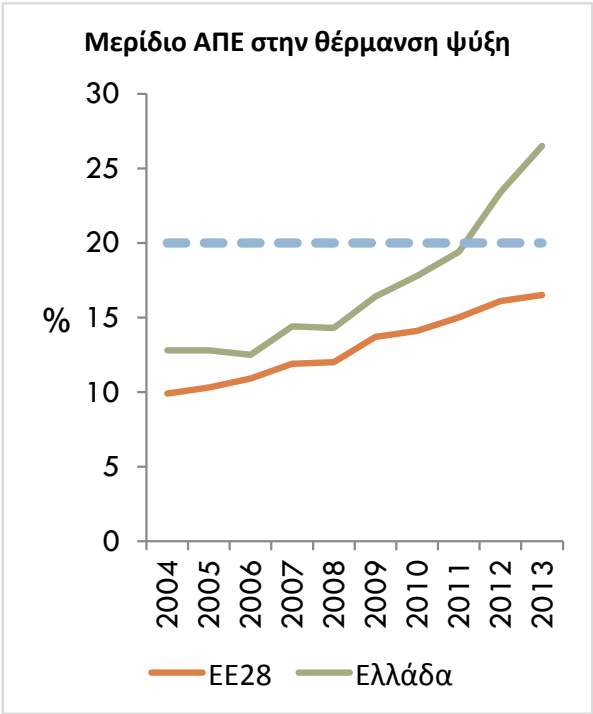
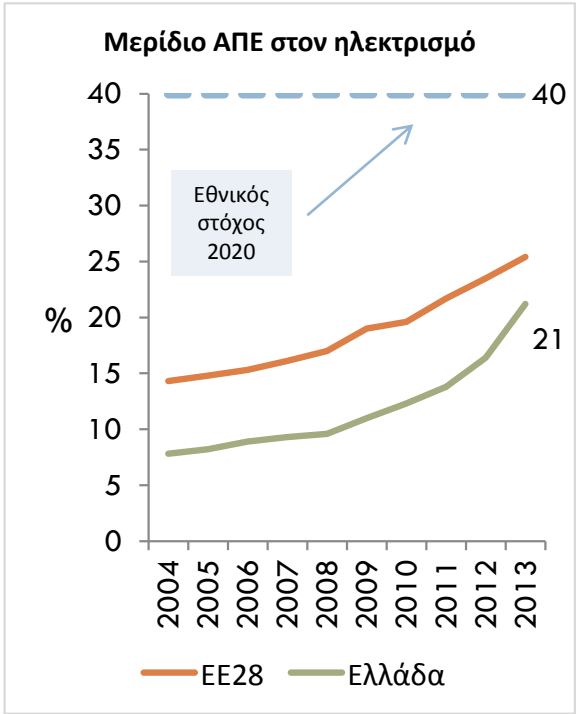

Φυσικό Αέριο

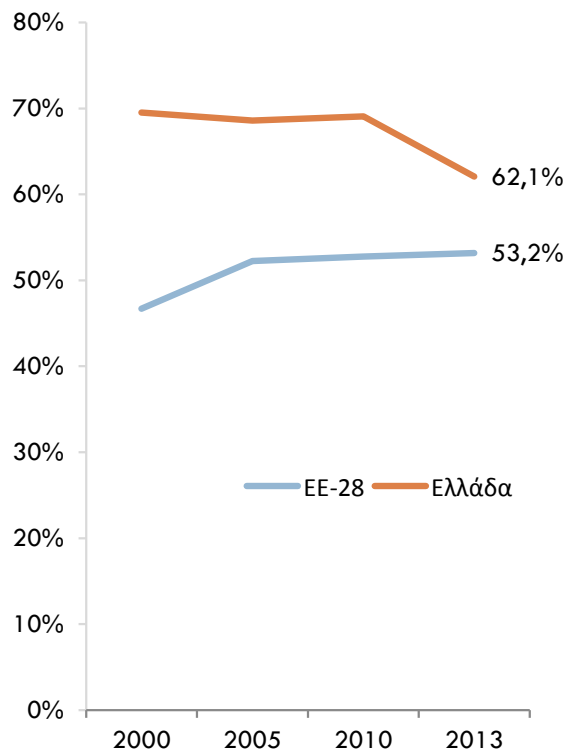
Οι τιμές λιανικής αυξήθηκαν ταχύτερα λόγω της επίδρασης των φόρων και άλλων χρεώσεων στην τελική κατανάλωση

Διείσδυση ΑΠΕ έναντι στόχων

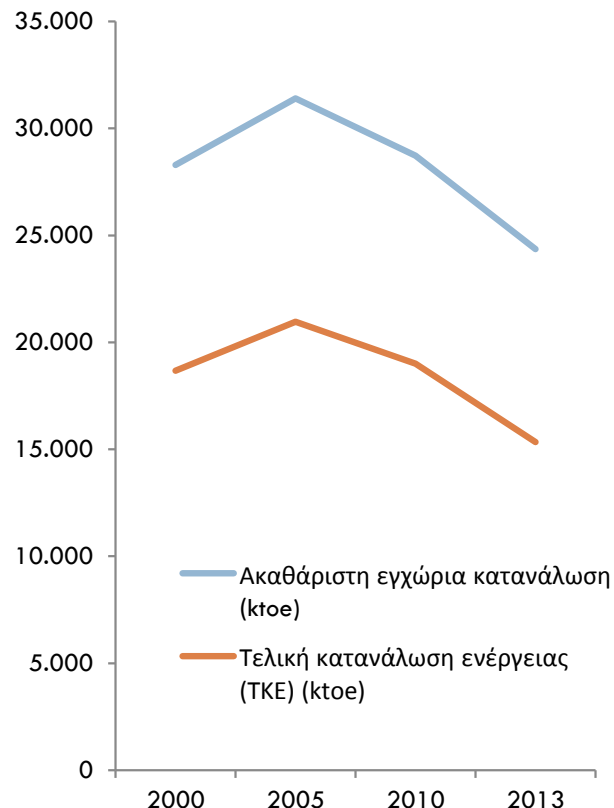

Ενεργειακοί δείκτες

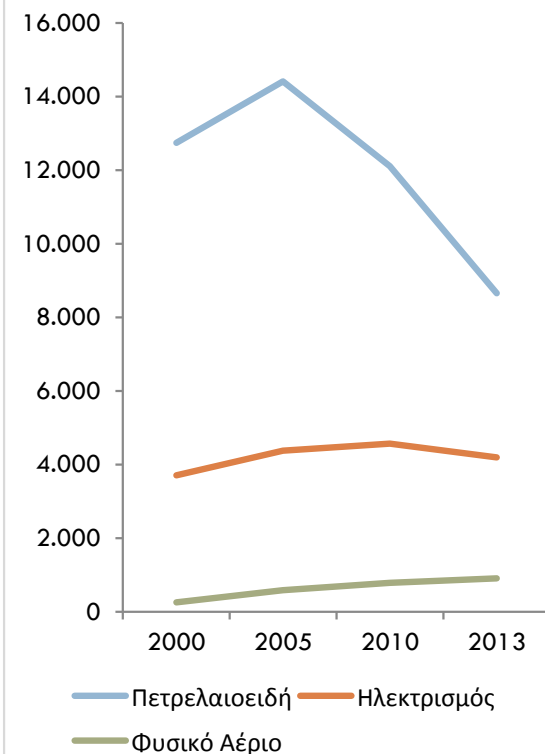
Ενεργειακή εξάρτηση

Κατανάλωση Ενέργειας

Κατανάλωση ανά πηγή

Υψηλή ενεργειακή εξάρτηση λόγω πετρελαίου. Πτωτική τάση ζήτησης λόγω πετρελαιοειδών – Άνοδος για φυσικό αέριο και μικρή μείωση ηλεκτρισμού

□ Ηλεκτροπαραγωγή

- Στασιμότητα ζήτησης
- Διείσδυση ΑΠΕ
- Μείωση αναγκών νέας συμβατικής ισχύος
- Αντικατάσταση παλαιών και ρυπογόνων μονάδων
- Προοπτική αύξησης ζήτησης με τη διασύνδεση των νησιών
- Ανάγκη ευελιξίας συστήματος
- Μηχανισμοί πληρωμής ισχύος

□ Δίκτυα

- Σύστημα Μεταφοράς: Ανάγκη σύνδεσης σταθμών ΑΠΕ και μείωσης κόστους ηλεκτρικού συστήματος στο σύνολο της χώρας
- Δίκτυο Διανομής: Εισαγωγή έξυπνων μετρητών

□ Εμπορία

- Επιβάρυνση τιμών από φόρους και πολιτικές για μείωση εκπομπών και ΑΠΕ
- Οικονομική κρίση (ληξιπρόθεσμοι λογαριασμοί)

□ Συνθήκες ανταγωνισμού

- Διείσδυση
 - Χαμηλή αλλά αυξανόμενη στη βιομηχανία
 - Ακόμα χαμηλότερη στα νοικοκυριά
 - Επιπρόσθετο εμπόδιο η γεωγραφική κάλυψη του δικτύου φυσικού αερίου
- Υψηλές τιμές εισαγωγής
 - Διαφοροποίηση πηγών προμήθειας
- Επιβάρυνση φορολογίας (μελέτη IOBE, 2014)
- Συγκράτηση ζήτησης
 - Οικονομική κρίση
 - Διείσδυση ΑΠΕ στην ηλεκτροπαραγωγή
 - Κατάργηση μηχανισμού ανάκτησης μεταβλητού κόστους
- Αγωγοί φυσικού αερίου

- Αγορά φυσικού αερίου
 - Πλήρης δυνατότητα αλλαγής προμηθευτή μέχρι το 2018
 - Ιεράρχηση τιμολογίων διανομής
- Πληρωμές ισχύος (προσωρινό και μόνιμο σύστημα)
- Αποφυγή λειτουργίας μονάδων κάτω από το μεταβλητό κόστος
 - Νέος Μηχανισμός ανάκτησης μεταβλητού κόστους
- ΝΟΜΕ ή εναλλακτικό σχέδιο (αν δεν επιτευχθεί συμφωνία) που θα οδηγεί σε:
 - Μείωση κατά 25% των μεριδίων αγοράς της ΔΕΗ στις αγορές χονδρικής και λιανικής
 - Μερίδιο μικρότερο του 50% έως το 2020
- Εφαρμογή συμβάσεων διακοψιμότητας
- Αντικατάσταση έκπτωσης 20% σε πελάτες ΥΤ με τιμολόγια βάσει οριακού κόστους παραγωγής και καταναλωτικού προφίλ
- Συμψηφισμός οφειλών μεταξύ ΔΕΗ και διαχειριστή αγοράς
- Ιδιωτικοποίηση ΑΔΜΗΕ ή εναλλακτικό σχέδιο με ισοδύναμα αποτελέσματα ως προς τον ανταγωνισμό και τις προοπτικές επενδύσεων σύμφωνα με βέλτιστες ευρωπαϊκές πρακτικές και πλήρη ιδιοκτησιακό διαχωρισμό από ΔΕΗ

- Επανεξέταση φορολογίας ενέργειας
- Ενίσχυση επιχειρησιακής και οικονομικής ανεξαρτησίας ΡΑΕ
- Μεταφορά στο εθνικό δίκαιο της Οδηγίας 27/2012 για την ενεργειακή απόδοση
- Νέο πλαίσιο για τη στήριξη των ΑΠΕ (Δεκ 2015)
- Νέο πλαίσιο στήριξης της ενεργειακής αποδοτικότητας με αξιοποίηση ευρωπαϊκών κονδυλίων, δημόσιας και ιδιωτικής χρηματοδότησης
- Νέο σχέδιο για την αναβάθμιση των δικτύων ηλεκτρικής ενέργειας με στόχους τη βελτίωση απόδοσης, την ενίσχυση διαλειτουργικότητας και τη μείωση κόστους για τους καταναλωτές
- Εφαρμογή οδικού χάρτη στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας για την ευθυγράμμιση με το target model (ολοκλήρωση Δεκ 2017) με ανάπτυξη αγοράς εξισορρόπησης (ολοκλήρωση Ιουν 2017)

Συμβολή στο νέο αναπτυξιακό πρότυπο

- Καθαρή ενέργεια
- Προσαρμογή παραγωγής & δικτύων ηλεκτρισμού
- Εξοικονόμηση πόρων (Αποδοτική χρήση ενέργειας, διασυνδέσεις νησιών)
- Ανταγωνιστικές συνθήκες στις αγορές ενέργειας
- Φυσικοί πόροι (Υδρογονάνθρακες)
- Γεωγραφική θέση (Αγωγοί)
- Καινοτομία

Ενεργειακές δυνατότητες

Ηλεκτρισμός

- ΑΠΕ
- Νέες συμβατικές μονάδες
(αποδοτικότητα, ευελιξία, περιβαλλοντικές επιδόσεις)
- Αποθήκευση
- Αναβάθμιση δικτύων
- Διασύνδεση νησιών
- Διασύνδεση με γειτονικά συστήματα
- Έξυπνα δίκτυα

Φυσικό Αέριο

- Επέκταση δικτύου χαμηλής πίεσης
- Διακρατικοί αγωγοί
- Δυναμικότητα αποθήκευσης LNG
- Αναβάθμιση τερματικών σταθμών και δημιουργία σημείων εξόδου / αντίστροφης ροής αερίου

Τελική Κατανάλωση

- Εξοικονόμηση ενέργειας
- Διαχείριση ζήτησης ενέργειας
- Αύξηση διείσδυσης φυσικού αερίου
- Εναλλακτικά καύσιμα μεταφορών

Στρατηγική τοποθέτηση

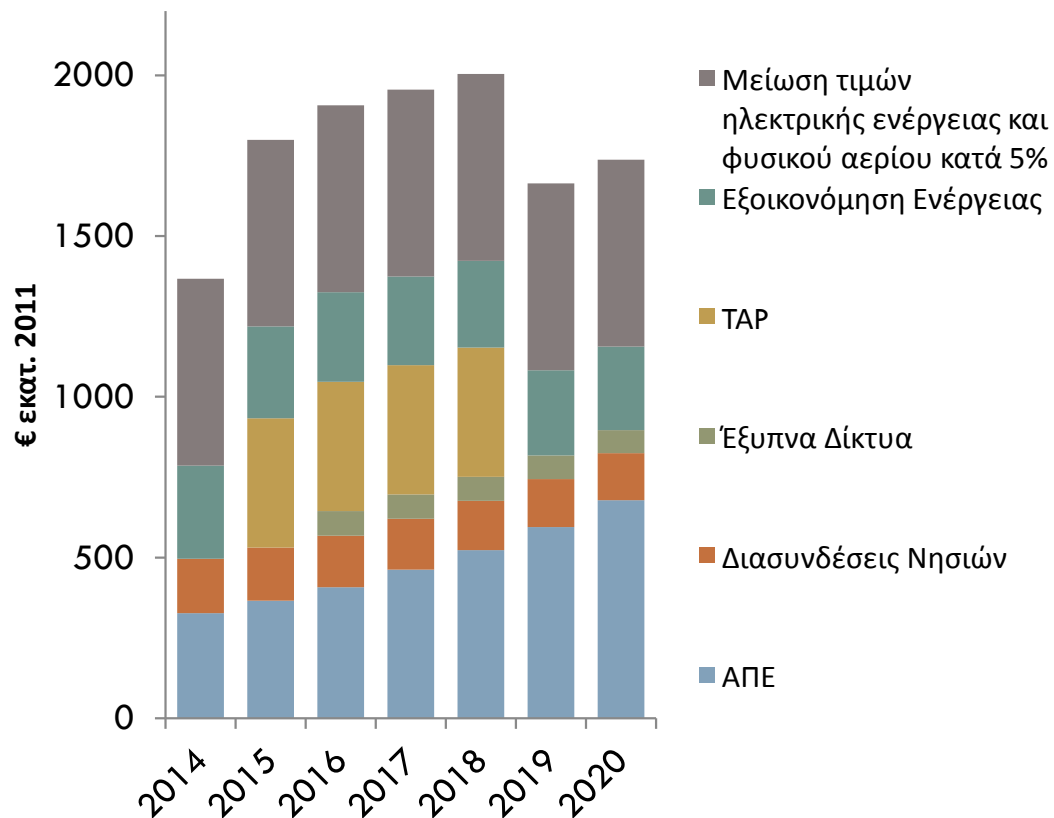
- Έρευνες υδρογονανθράκων
- Αξιοποίηση κοινοτικών εργαλείων χρηματοδότησης
- Προσέλκυση ξένων επενδύσεων
- Περιφερειακή αγορά ΝΑ Ευρώπης
- Διασύνδεση καινοτομίας με επιχειρηματικότητα

Επενδύσεις και μείωση τιμών ενέργειας

Επίδραση στην προστιθέμενη αξία

Ενδεικτική επίδραση

Προστιθέμενη αξία

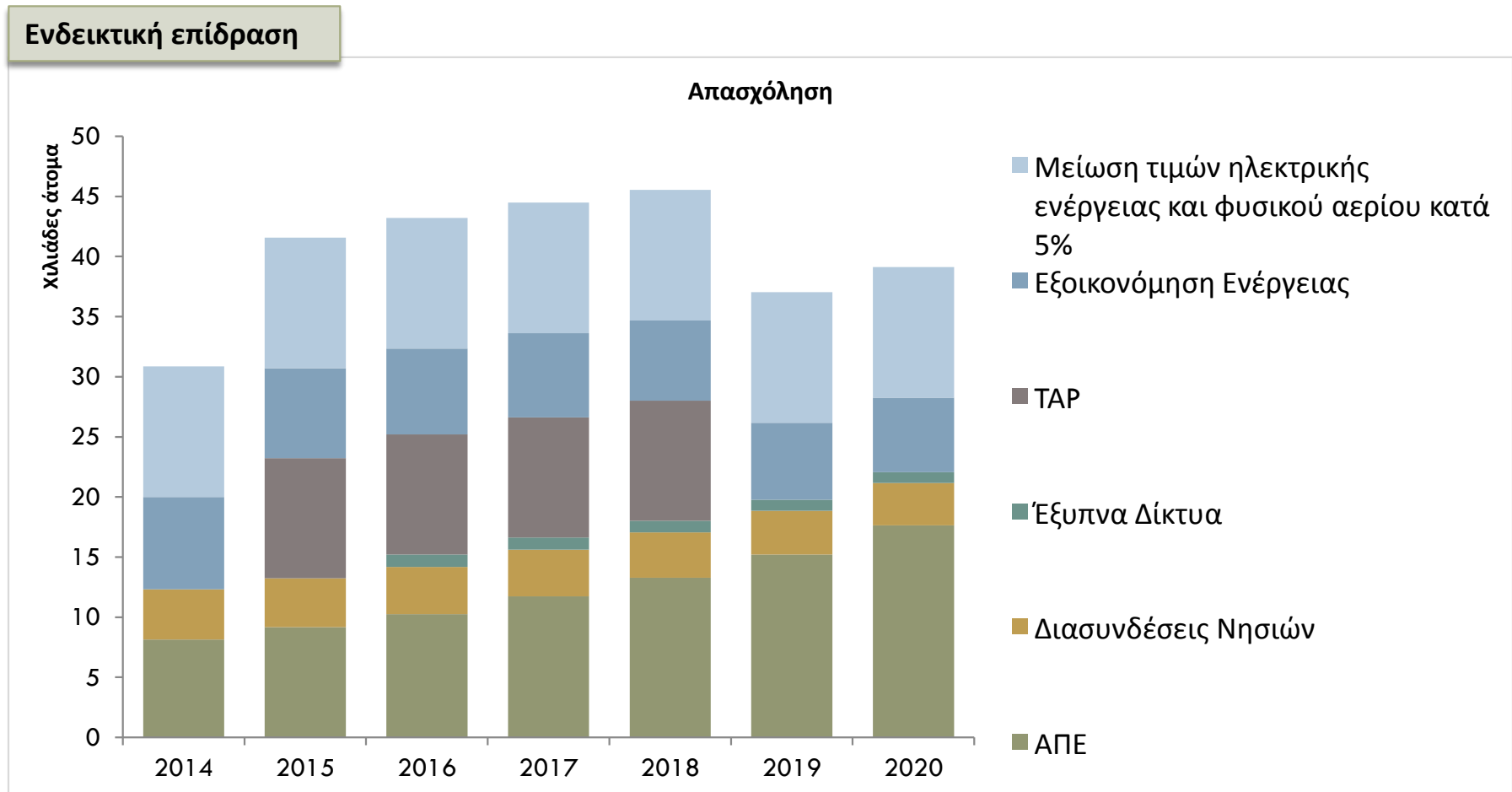

Τομέας	Επενδυτική δαπάνη 2014-2020 (δισ. €)
ΑΠΕ	2,7
Διασυνδέσεις νησιών	1,5
Έξυπνα δίκτυα	1,0
Αγωγοί ΦΑ	1,5
Εξοικονόμηση ενέργειας	1,5
ΣΥΝΟΛΟ	8,2

Η προστιθέμενη αξία της οικονομίας είναι ανά έτος υψηλότερη κατά 1% συγκριτικά με την περίπτωση μη υλοποίησης των συγκεκριμένων παρεμβάσεων

Επενδύσεις και μείωση τιμών ενέργειας

Επίδραση στην απασχόληση

Η απασχόληση στην οικονομία είναι ανά έτος υψηλότερη κατά 40 χιλ. άτομα συγκριτικά με την περίπτωση μη υλοποίησης των συγκεκριμένων παρεμβάσεων

Εμπόδια στη συμβολή του τομέα στην ανάπτυξη

Επενδύσεις

- Προοπτικές οικονομίας
- Ανεπαρκείς διαρθρωτικές αλλαγές
- Περιορισμοί χρηματοδότησης
- Ρυθμιστικό περιβάλλον
- Τοπικές αντιδράσεις σε νέες επενδύσεις

Ανταγωνιστικότητα

- Ανεπαρκής ανταγωνισμός
- Φόροι και τέλη στην Ενέργεια
- Τιμές εισαγωγής καυσίμων

- Μακροχρόνιος σχεδιασμός με βέλτιστη ανάπτυξη ενεργειακού συστήματος (κόστος τεχνολογιών, διασυνδέσεις, αποθήκευση)
- Προστασία της βιομηχανικής βάσης – αποκλιμάκωση φόρων, τελών και χρεώσεων
- Δομικές αλλαγές στην αγορά ηλεκτρισμού
- Χρηματοδότηση

- Επενδύσεις
- Ανάπτυξη
- Ανταγωνισμός

www.iobe.gr
nvettas@aueb.gr